

Täysistunto

Tiistai 26.4.2022 klo 13.59—17.39

10. Hallituksen esitys eduskunnalle työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 225/2021 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 3/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 3/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Pekonen.

Keskustelu

16.15 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ja kolmen muun lain muuttamista asiakastietojen käsittelyä koskevan sääntelyn uudistamiseksi ja uusien työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttöönottamiseksi. Uudet tietojärjestelmäpalvelut korvaavat nykyisin käytössä olevan työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden, jonka käyttöikä on päättymässä.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja kannattaa siinä esitettyjä tavoitteita. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muutamin muutoksin ja huomioin.

Uuteen palvelualustaan liittyy uusi työnhakuprofiilin laatimis- ja julkaisumahdollisuus sekä näiden työnhakuprofiilien tietovaranto. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta toteaa, että työnhakuprofiilin laatiminen ei ole edellytys työnhaun käynnistymiselle tai muutoinkaan TE-palveluissa asioimiselle, eikä sillä ole vaikutusta asiakkaalle tarjottavaan palveluun. Valiokunta toteaa, että uuden palvelualustan saavutettavuudessa tulee ottaa huomioon muun muassa eri kieliversiot ja sopivuus maahanmuuttajille sekä se, että palvelualusta vastaa erilaisiin alakohtaisiin tarpeisiin.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on syytä varmistua henkilötietojen käsittelyn sääntelyn sisällöllisestä yhteensopivuudesta EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toteaa ehdotettujen säännösten vastaavan voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 2 momenttia, jota nykyisin sovelletaan myös monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin mainitun luvun 1 §:n 1 momentin nojalla. Tämän säännöksen yhteensopivuutta EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa on arvioitu hallituksen esityksessä 12/2020. Lisäksi perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että uuden palvelualus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2022 vp

tan käytön valvontaan liittyvä sääntely ei hallituksen esityksessä vaikuta ongelmattomalta perustuslain 2 §:n 3 momentissa julkisen vallan lakisidonnaisuudesta säädetyn kannalta. Tämän johdosta työelämä- ja tasa-arvovaliokunta esittää tarkennuksia momenttiin, jossa käsitellään uuden palvelualustan käyttöehtoja. Lisäksi valiokunta esittää eräitä lakitekniisiä tarkistuksia.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa useampi taho toi esiin huolen järjestelmäkokoisuuden ensimmäisen vaiheen käyttöönoton ajoittumisesta samaan ajankohtaan uuden työvoimapalvelumallin käynnistymisen kanssa. Lisäksi esiin nousi huoli riittävästä resursseista uuden asiakastietojärjestelmän vaiheistetun käyttöönoton kouluttamiseen, jotta asiakkaille ei aiheudu tarpeettomia viivästyksiä taikka suoranaisia virheitä heidän asioidensa käsittelyssä. Käytännön viranomaistyön kannalta koulutusta vaativat myös erilaiset tiedolla johtamisen, tilastoinen ja palveluhankintojen tarpeet. Kuntien osalta korostuu erityisesti riittävän ja oikea-aikaisen tuen tarve KEHA-keskukselta muutoksessa ja uuden järjestelmän käyttöönotossa.

Valiokunta pitää tärkeänä kiinnittää huomiota edellä mainittuihin seikkoihin ja korostaa tarvetta varmistaa asiakastietojärjestelmän käyttöönoton kannalta riittävät resurssit, riittävän ja oikea-aikaisen viestinnän ja perehdytyksen toteuttamisen sekä henkilöstön jaksamisesta huolehtimisen erityisesti siirtymävaiheen aikana.

Arvoisa puhemies! Mietintöön jätettiin vastalause.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Nurminen.

16.20 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa herra puhemies! Tämä on hyvä hallituksen esitys, ja valiokunnan mietintö on hyvä. Meillä on paljon tapahtuu tällä hetkellä työvoimapalveluitten puolella. Meillä on tämä pohjoismainen malli, meillä on kuntakokeilu ja aktiivisen työnhaun malli — paljon erilaisia toimintoja ja toimintaa, jolla työllisyysastetta pyritään nostamaan ja saamaan ihmisiä löytämään työtä. Sen takia on hyvä, että nimenomaan näihin tietojärjestelmien sujuvuuteen sekä vastuu- ja henkilötietoihin liittyviä kysymyksiä saadaan täsmennettyä ja saadaan nämä järjestelmät toimimaan keskenään paremmin. Sen takia tämä on hyvä, ja tämä tukee tätä kokonaisuutta, jolla näitä työvoimapalveluita parannetaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä.

16.20 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puheenjohtaja! Tämä laki on varmaan hyvä, mutta tässä tilanteessa, kun tällainen laki on eduskunnassa, niin ihan näitten tietojen käsitteilyyn varmaan on nämä järjestelmät ja käsitteilyt ja muut eli tekniset jutut, mutta sitten mitä tulee työllistämiseen ja tiedon liikkumiseen ja tietosuojaan ja kaikkeen tällaiseen, niin niistä minä nyt vähän täällä esitän kysymyksen kollegoille, jotka ovat ehkä paremmin perillä näistä asioista.

Kun aikanaan 2017 siirrettiin toimeentulotuen perusosan maksattaminen Kelalle, niin silloin tapahtui juuri se, mikä silloinkin aiheutti tässä salissa aika paljon puhetta: että sieltä Kelalta ei tule automaattisesti tietoa kunnan sosiaaliviranomaisille silloin, kun nuori saa toimeentulotukea, joten nämä viranomaiset eivät voi silloin ryhtyä sosiaalihuollon edellyttämiin toimenpiteisiin näitten nuorten kohdalla, joilla se olisi juuri siinä ajassa tarpeellista, vaan sitten vasta tulee Kelalta ilmoitus, kun tulee jonkunmoisia sanktioita, karenssi tai

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2022 vp

muita toimenpiteitä ja se tulee aivan liian myöhään kuntaan, koska se nuori voi olla missä sattuu. Tämmöisiä meidän tietojärjestelmän ja tietojen kulkuun liittyviä ongelmia eduskunnan pitäisi rekisteröidä ja niihin puuttua. Tilannehan oli silloin se, että sosiaaliviranomaiset ja sosiaalityöntekijät pyörittivät käsiään eivätkä tienneet, mitä näille nuorille kuuluu, niin me ei saatu kiinni sitä, koska oli eri viranomainen eli Kela.

No en tiedä, kuinka paljon paranee nyt, kun kunnissa oli näitä sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöitä ja nyt he siirtyivät hyvinvointialueen työntekijöiksi. Kunnilla kuitenkin edelleen on terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuu — kunnilla on hyvinvoinnin ja edistämisen vastuu — mutta ne eivät enää tiedä hölkäsen pöläystä siitä, mitä Kela tekee ja mitä sanktiota on tullut nuorille, milloin pitäisi ottaa niskasta kiinni, ja nekin työntekijät ovat siirtyneet sinne jonnekin maakuntaan. Eli kyllä tämä aika monimutkainen suoraan sanoen on.

Kun on nuorten syrjäytymisestä kyse, niin minä toivoisin, että eduskunnassa käytäisiinkin täällä salissakin keskustelua, mitä tälle jutulle pitäisi tehdä. Siellä on nyt jo kolme toimijaa: kuka oikeasti johtaa, kuka koordinoi ja miten eri ministeriöstä tulevia rahavirtoja sitten arvioidaan, että ne varmasti menevät nuorten syrjäytymisen estämiseksi ja niistä nuorista saadaan heti koppi. Tämä byrokratia nyt jauhaa aika paljon, ja me olemme itse kukin täällä olleet tekemässä näitä uudistuksia, mutta nyt pitää ruveta miettimään, että onkohan nämä mennyt ihan kohdalleen ja mitä pitäisi tehdä, jotta tieto liikkuu välittömästi sosiaalityöntekijöille nuorista, joilla on vähän vaikeuksia. Ei heitä pidä syyllistää, mutta nyt tässä on iso riski olemassa, että kuukaudet kuluvat ja nuoret sitten tekevät mitä tekevät, ja mitä pitemmälle tämä niin kuin väärä käyttäytyminen nuorilla pääsee, sen hankalammaksi se tulee sitten oikeille raiteille palauttaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Myllykoski.

16.23 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! En kykene nyt aivan kyllä niin kuin kommentoimaan sillä lailla, mutta täytyy sanoa, että edustaja Eestilä tarttui juuri siihen oikeaan asiaan, mikä meillä on näitten järjestelmien yhdistämisessä. Meillä yksilönsuoja ja identiteettiturva on erittäin hyvä, ja niin pitää ollakin, mutta jossain kohtaa meillä etuuk-sien antamisessa ja sitten huolehtimisessa siitä, että ei voi nostaa tavallaan väärin perustein etuisuuksia, tämä viranomaisyhteistyö pitäisi jotenkin pystyä järjestelemään. Nyt näissä Kelankin päätöksissä, mitä tämän uudistamisen jälkeen tuli, moni putosi pois niistä järjestelmistä, kun Kelalta tuli hylkäävä päätös. He putosivat sieltä pois, ja osa ihmisistä ei ollut osaavia hakemaan korjausta siihen, niin että he saisivat sen, mikä heille kuuluu. Tässä aina kun näitä järjestelmiä muutetaan, se ennakointi pitäisi tehdä ehkä ennen lainsäädäntöä, ja järjestelmien pitäisi olla ehkä paremmin hallussa ennen kuin laki määrittelee, miten tulee tehdä.

Joka tapauksessa näen, että tässä työvoimapalveluiden osalta on hirvittävän tärkeää, että järjestelmäuudistuksia tehdään niin, että me mahdollistetaan mahdollisuuksien mukaan parhaalla tavalla ihmisten työllistyminen ja se, että työnantajat ja töitä hakevat ihmiset voivat kohtaantua näitten järjestelmien puitteissa mahdollisimman tehokkaasti. Se on kaikkein tärkeintä, ja siksi en osaa arvostella tätä hanketta siltä osin, koska hyvää tällä tarkoitetaan ja se kuitenkin mahdollistaa, jos se on toimiva, sen kohtaannon, ehkä kohtaanto-ongelman sivuuttamisen ja mahdollisimman nopean työllistymisen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pekonen.

16.26 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Ehkä täytyy todeta, että tämä esitys on kohtalaisen tekninen. Tässähän tosiaan uudistetaan tätä tietojärjestelmäpalvelua, jonka käyttöikä on tullut tiensä päähän ja joka on vanhentunut. Vaikka itse pidän todella tärkeänä meidän tietosuojaa-asiaa ja sitä, että ollaan tarkkoina siitä, mitä tietoja meistä kirjataan ja rekisteröidään minnekin, niin tämä edustaja Eestilän puheenvuoro oli varsin aiheellinen, ja siihen on syytä kiinnittää huomiota. On ihan totta, että kun me tehdään uudistuksia ja muutetaan järjestelmiä myöskin lainsäädännön tasolla, on tärkeitä, että kiinnitetään huomiota siihen, että tieto liikkuu, niin että nimenomaan ei pääsisi syntymään sellaisia tilanteita, että ihmisten, joiden hyvää ikään kuin halutaan — kaikki viranomaiset haluavat näiden ihmisten hyvää —, tiedot eivät kulje ja syntyä tällaisia tilanteita, joissa sitten saattaa tulla sanktioita siitä syystä, että tieto vain ei ole kulkenut järjestelmässä tarkasti. Kiitän edustaja Eestilää tästä hyvästä puheenvuorosta ja huomiosta, johon on syytä kiinnittää huomiota kaikessa meidän päätöksenteossa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä.

16.27 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Vielä jatkan tätä keskustelua, koska tämä nuorten syrjäytyminen oikeasti kiinnostaa minua. Tarkastusvaliokunnassa tämä oli esillä, ja sieltä lueskelinkin näitä asioita, niin luenpahan vielä meidän kaikkien tiedoksi, kun en usko, että kaikki kansanedustajat kaikkia asiakirjoja tässä eduskunnassa kerkiävät lukemaan.

Nuorisobarometri 2020 -tulosten perusteella TE-toimistoissa asiointien nuorten kokemukset ovat suhteellisen kielteisiä verrattuna muihin palveluihin. Verrattain moni nuori kokee, että häntä ei ole autettu eikä asioita ole selitetty hänelle ymmärrettävästi. TE-toimistojen asiakkaina olleet nuoret antavat myös suhteellisen heikon kuvan siitä, miten hyvin he ovat voineet osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon ja miten henkilökunta on heitä kohdellut. Tämä on huolestuttavaa, kun otetaan huomioon, että perusturvan varaan joutuneiden ensimmäinen kohtaaminen palvelujärjestelmässä on merkittävä. Tämän kohtaamisen perusteella tehdyt päätökset ja lausunnot määrittävät myös myöhempiä päätöksiä.

Tämä on nuorten itsensä kertomaa. Minun mielestäni on täysin oikein, että me emme suinkaan lähde moittimaan TE-toimiston työntekijöitä vaan oikeasti tuomme tässä salissa esille, mitä nuoret itse ovat mieltä, koska ainahan kaikessa liiketoiminnassa ja muussa pitää kuunnella asiakkaita, miten asiakkaat kokevat. Vaikka se työ olisi kuinka hyvin tehty, mutta jos asiakkaat kokevat sen syystä tai toisesta negatiivisesti, niin täytyyhän meidän täällä eduskunnassa kuitenkin sitten käyttää puheenvuoroja, että mistähän tämä mahtaa johtua ja mitä tälle voi tehdä, että me saamme asiaan parannuksen. Nimittäin se on todella vakava juttu, jos nuoret hakevat apua ja he kokevat ikään kuin masentavaksi sen asioimisen, että heitä ei ole kuultu tai heitä ei ole ihmisenä ikään kuin kohdattu riittävän hyvin. Minun mielestäni se saattaa johtaa sitten, että he eivät mielellään asioi koko järjestelmän kanssa enää.

Mutta tämmöisenkin puheenvuoron jälkeen on todella korostettava sitä, että tarkoitus ei ole missään nimessä moittia näitä työntekijöitä, jotka ovat tehneet tätä työtä, koska siellä saattaa olla monia sellaisia syitä — joko ylikuormitusta tai muuta kiirettä — että se työ

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2022 vp

muuttuu pakkosyötöksi, jolloin siitä häviää se inhimillinen ote, eli eiväthän nämä ihan yksinkertaisia asioita ole.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Risikko.

16.29 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua. Kuuntelin tuolta eetterin kautta, mutta sitten tulin tänne ihan siitä syystä, kun haluan tuoda esille sen, mitä olen itse tässä nyt pohtinut.

Edustaja Pekonen käytti hyvän puheenvuoron juuri siitä, että tämä on nyt tekninen juttu ja niiden tietojen pitää kulkea kuitenkin ja tämä on sillä tavalla teknistä, mutta onhan se tosi tärkeää, että ne tiedot kulkevat. Olen katsonut nyt huolestuneena vähän sitä tilannetta, joka meidän pitäisi varmaan kyllä huolehtia parhaan kykymme mukaan. Katson tätä sivistysvaliokunnan puheenjohtajan näkökulmasta, kun mietin nuorten syrjäytymistä ja sitä kehitystä, mikä Suomessa on tällä hetkellä. Kun se työ on kuitenkin parasta sosiaaliturvaa, niin kaikki työikäiset olisi hyvä saada työhön, koska se työ tuo myöskin sitä sellaista — se on tärkeää ihmiselle, ei ainoastaan taloudellisen pärjäämisen kannalta, vaan työ on yleensä ihmiselle tärkeää ja tekee hyvää.

No, tällä hetkellähän meillä on hyvinvointialueet tulossa ja sitten toisaalta meidän työllisyystoimemme siirtyvät sinne kuntiin, eli nyt ne vaihtavatkin paikkaa. Otetaanpa esimerkiksi kuntouttava työtoiminta, joka on aikaisemmin ollut siellä kunnissa ja nyt se siirtyy sinne alueelle, ja sitten taas nämä työllistymisen tukemiset, kuka niitä tarvitsee, siirtyvät sinne kuntiin. Edustaja Kiljunen, jonka kanssa ollaan tästä paljon puhuttu vuosien aikana, kun aikoinansa oltiin työ- ja tasa-arvovaliokunnassa yhdessä ja nyt ollaan sivistysvaliokunnassa, me tiedämme sen, että hyvinvointialue, ja edustaja Kiljunen, joka on myöskin hyvinvointialueen johdossa tällä hetkellä, tietää, että nyt on kyllä tosi tärkeä paikka. Ja katson myöskin edustaja Pekosta, jolla on kokemusta myöskin sosiaali- ja terveydenhuollon pitkältä juoksulta: nyt kannattaa työ- ja tasa-arvovaliokunnan ottaa tästä vähän niin kuin omana asianaan koppi, että miten ne tiedot liikkuvat ja miten heitä oikeasti saadaan autetuksi, kun se pahoinvointi näillä nuorilla on valtava. He tarvitsevat sen hyvinvointialueen tukea, mutta sitten se heidän työllistämisensä tapahtuu kuitenkin siellä kunnissa, ja pelkään, että tässä tapahtuu tällaisia kuiluja, joissa se tieto ei kulje. On hyvä, että näitä tietojärjestelmiä ja näitä tiedonsaantioikeuksia ynnä muita nyt selvitetään ja niin edelleen, mutta kaikkein tärkeintä on yhteistyö, moniammatillinen yhteistyö, niiden kahden järjestelmän välillä, ja sitä ei mikään tietojärjestelmä kyllä sitten auta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen, Anneli.

16.32 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Tämä on ollut erittäin hyvä keskustelu. Olen mielenkiinnolla kuunnellut tätä, ja täytyy sanoa, että muistan erittäin hyvin, kun toimeentulotuki eriytettiin kahteen eri organisaatioon. Itse, voisiko sanoa, koin sen erittäin vastenmielisenä, koska itse olin kehittämässä sitä aikoinaan Etelä-Karjalassa ja vastasin meidän kokeilusta, jossa toimeentulotukea eriytettiin Kelaan ja sosiaalitoimeen, ja totesimme, että siinä oli monia puutteita, joiden takia pelkäsin, että ne ongelmat tulevat sitten käytäntöön tämän ison organisaatiouudistuksen myötä, ja näinhän tässä on käynyt. Eestilä puhui tästä — ja tässä eri puheenvuoroja siitä käytetty — että näin on juuri tullut tapahtumaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2022 vp

Tämän seurauksenahan Kela sitten lähti rakentamaan yhteistyötä kuntiin, eri sosiaalitoimistoihin, ja näitä monialaisia keskuksia tai yhteisöpaikkoja kehitettiin. Mutta nyt kun ollaan menty eteenpäin, niin entistä enemmän ihmiset hakevat palvelunsa netistä, ja silloin tulevat esille nämä kysymykset, mitä täällä on käyty läpi. Me emme kohtaa enää asiakkaita samalla lailla, vaan me kohtaamme ihmiset netin kautta, ja sitten käytännössä se tiedonvaihto, jota näissä yhteistoimintapisteissä olisi voitu toteuttaa — toisella puolella olisi Kelan viranomainen, joka sitten siirtääkin asiakkaan, vaikka nuoren, kädestä pitäen sinne sosiaalitoimintakijalle — ei ole tämän päivän toimintamalli, koska nämä nuoret eivät enää asioi Kelan toimistossa tai sosiaalitoimistossa vaan he asioivat siellä netin päässä, ja silloin tällainen luontainen yhteinen tekeminen vaikeutuu entisestään. Tässä yhteydessä, niin kuin täällä on puhuttu, kun tämä tiedonkulku ei toimi ja kun toisaalta me emme pääse kokonaisvaltaisesti samalla lailla tukemaan näitä nuoria, niin tässä syntyy monia ongelmia, joittenka kamppailminen on erittäin vaikeaa.

Nythän meillä on tulossa toimeentulotukeen liittyvä lainsäädäntöuudistus eduskuntaan, mutta minun täytyy todeta, että ainakaan omalta osaltani en ole ollut kauhean tyytyväinen siihen lakiesitykseen, joka sieltä tulee. Meillä olisi ollut nyt suuret mahdollisuudet, kun meille syntyi hyvinvointialueet, siihen, että me olisimme tässä yhteydessä tiivistäneet Kelan sekä näitten hyvinvointialueitten yhteistyötä ja mahdollistaneet esimerkiksi perustoimeentulotuen hakemisen sieltä hyvinvointialueelta juuri näitten kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien ihmisten osalta, elikkä he olisivat voineet hakea palvelunsa sieltä. Ja sitten tarvittaessa, jos ihminen kokee, että on esimerkiksi asumistuessa sen pienen toimeentulotuen määrärahan puute, ihmisellä olisi valinnan mahdollisuus hakea se mahdollinen puuttuva raha Kelan kautta eikä tarvitsisi asioida hyvinvointialueella. Tämä edellyttäisi meidän järjestelmien yhteensovittamista ja tekemistä, mutta tämäntyyppiseen toimintaan ei valitettavasti lähdetty. Sen takia minun täytyy todeta, että toimeentulotukilainsäädäntö ei ole asiakaslähtöinen vaan sitä kehitetään ja toteutetaan koko ajan organisaatio edellä, mikä ei millään tavalla palvele meidän kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia ihmisiä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

16.36 Sari Essayah kd: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Todella on juuri näin niin kuin tässä edustaja Kiljunen edellä totesi, että tuossa sosiaaliturvakomiteassa kun olen istunut, joka tätä sosiaaliturvaa pyrkii uudistamaan, niin kyllähän tämä asia toimeentulotuesta on juuri tullut esille ja se, että meillä ne ihmiset, jotka kaikkein eniten tarvitsisivat niitä palveluita ja sitä tukea, eivät sitä sitten saa, vaan todellakin automaattisesti tilille tulee sitten tämä toimeentulotuki, rahasumma, jonka käyttö saattaa tällä asiakkaalla olla jopa häntä itseänsä vahingoittavaa, muun muassa päihdeongelmaisten kohdalla. Siinä mielessä se tuki ja se ihmisten kohtaaminen, minkä pitäisi liittyä näihin asioihin aivan niin kuin automaattisesti, jää tällä hetkellä meidän järjestelmässämme toteutumatta.

Arvoisa puhemies! Tässä kun katsoin tähän hallituksen esitykseen liittyvää ja valiokunnan mietintöön liittyvää kokoomuksen vastalauseetta, niin kyllä vaikuttaa siltä, että sen puolesta varmaan tarvitsee huomenna äänestää, koska kyllä on todellakin näin, että jos palveluntuottajan osalta tämä tiedonsaantioikeus on sillä tavalla rajattu, että ei pysty auttamaan sitä palvelun kohteena olevaa henkilöä, niin jotakin kummallistahan tässä järjestelmässä on. Tällaisia tietoja tuolta kunnista on kaikunut jo aikaisemminkin, että kun on haluttu järjestää työttömille esimerkiksi erilaisia tapaamisia, erilaisia yritysten ja työttömien yhteisiä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2022 vp

messuja tai vastaavia, niin ei pystytä tietosuojasyistä edes saamaan näille ihmisille tietoa, että tällaista ollaan järjestämässä. Kyllähän silloin täytyy sanoa, että silloin tämä järjestelmä toimii näitten ihmisten etua vastaan, ja sen takia olisi äärimmäisen tärkeää, että tällaisista hallinnonalojen siiloista päästäisiin eroon.

Mutta täällä myöskin edustaja Risikko nosti esille tämän, joka nyt hyvinvointialueitten käynnistymisvaiheessa on noussut ihan oikeaksi ongelmaksi, eli sen, että meillä tämä kuntouttava työtoiminta nuorten osalta edelleenkin jää kuntiin nuorisotoimen alaisuuteen, mutta sitten taas sosiaalitoimen puolelta siirtyy aikuisten puolelta hyvinvointialueelle, ja meillä on paljon pieniä kuntia, joissa kuntouttavassa työtoiminnassa on voinut olla yksi ainoa ihminen tekemässä sitä työntekijänä, ja hänen työaikansa on jaettu sitten, ja nyt kunnissa tullaan jopa siihen tilanteeseen, että ei välttämättä pystytä enää jatkamaan sitä nuorten puolella olevaa kuntouttavaa työtoimintaa, koska yksinkertaisesti määrärahat eivät riitä, vaikka tähän asti on pystytty näitä asioita sopivasti lomittain työajan suhteen järjestämään. Kyllä tämä on tullut monella pienellä kunnalla yllätyksenä, että joudutaan tällä tavalla henkilöittäin kohdalta hyvin tarkasti katsomaan, että onko tämä nyt sosiaalipuolen vain nuorisopuolen työaikaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Vielä Eestilä.

16.39 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Vielä käytän puheenvuoron, koska edustaja Kiljunen ja edustaja Essayah pitivät minun mielestäni erinomaiset puheenvuorot. Ja vaikka nämä organisaatiot nyt ovat eri — on kunnan työntekijöitä ja sitten on hyvinvointialueen työntekijöitä — niin kaikkein tärkeintä olisi juuri tämä, että nämä esimerkiksi työskentelisivät jossakin kunnassa saman katon alla, ja sitten me oikeasti puututtaisiin — ja varmaan sitten valiokunta on se paikka, missä pitää puuttua — siihen, miten tämä tieto kulkee sitten, ja pikkusen sitä kynnystä lähdetäisiin alaspäin viemään, että tieto kulkee eri organisaatioitten välillä.

Jos me ajatellaan yhteiskunnan kokonaisuutta esimerkiksi nuorten syrjäytymisessä, että saadaa nopeasti nämä ongelmat kiinni ja mahdollisesti autettua nuoria elämän alkuun ja jopa työhön tai opiskelemaan, niin kyllähän sen pitäisi olla prioriteetti eli yhteiskunnan kokonaisuus, eikä niin, että tietosuoja on viritetty niin korkealle, että me emme pysty oikeasti enää yksilöä auttamaan. Eli edustaja Essayahin puhe oli tässä mielessä hyvä. Vaikka ne ovat eri organisaatioita, niin pyrittäisiin siihen, että ne toimivat asiakokonaisuuden suhteen saman katon alla ja sitten pannaan kynnystä matalalle, että tieto kulkee nopeasti. Se nopeus on juuri näissä tekijöissä, kun nuoret ahdistuvat ja syrjäytyvät ja tulee kaikenlaisia ongelmia. Nyt nähdään, että kun menee puoli vuotta, että pääsee terapiaan, niin että eihän se mitään auttamista enää ole. Kyllä tässä on monenlaiset ongelmat, mutta tärkeätä on, että eduskunnan täysistunnoissa näistä käydään keskustelua, että edustajat ovat kiinnittäneet huomiota näihin ongelmiin.

Sekin vielä täytyy kyllä sanoa, että itsellenikin on monta kertaa tullut mieleen, että kyllä nyt tehdään organisaatio edellä vähän kaikkea lainsäädäntöä, ja se tulee otettua huomioon. Mutta se kokonaisuus, kuka sitä johtaa ja miten asiakkaan käy, jää vähän niin kuin vähemmälle. Ja sen pitäisi olla juuri toisinpäin, että asiakas edellä.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.